

ความหลากหลายทางพันธุกรรมของข้าวไทย

ประเทศไทยอยู่ในเขตศูนย์กลางแหล่งกำเนิดและการแพร่กระจายของข้าว ประกอบด้วยสภาพพื้นที่และภูมิอากาศมีความแตกต่างกันในแต่ละภาค จึงมีความหลากหลายทางพันธุกรรมของพันธุ์ข้าวในแหล่งปลูกข้าวต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งในข้าวปลูกและข้าวป่า ข้าวปลูกมีอยู่ด้วยกันมากมายหลายพันธุ์ซึ่งเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยจำแนกตามนิเวศการปลูกข้าวออกเป็นข้าวไร่ ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน ข้าวนาสวนนาชลประทาน ข้าวน้ำลึก และข้าวขึ้นน้ำ

ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ

ปัจจุบันความหลากหลายของพันธุ์ข้าวได้ลดลงไปอย่างมาก โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและการที่เกษตรกรนิยมใช้ข้าวพันธุ์ดีปลูกแทนพันธุ์พื้นเมือง จึงน่าเป็นห่วงว่าในอนาคตอันใกล้นี้อาจจะไม่มีข้าวพันธุ์พื้นเมืองเหลืออยู่อีกต่อไป

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวิจัยและพัฒนาข้าว ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเชื้อพันธุกรรมข้าวและผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการสูญหายทางพันธุกรรม จึงดำเนินการรวบรวมอนุรักษ์เชื้อพันธุ์ข้าวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2524 ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติขึ้นที่ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวม อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์เชื้อพันธุกรรมข้าว

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมข้าว

ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจ รวบรวม เชื้อพันธุ์ข้าวจากแหล่งต่างๆ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีเชื้อพันธุ์ข้าวที่รวบรวมและอนุรักษ์ไว้มากกว่า 20,000 ตัวอย่างเชื้อพันธุ์ ประกอบด้วยข้าวพันธุ์พื้นเมือง ข้าวสายพันธุ์ดี ข้าวจากต่างประเทศ และข้าวป่า นอกจากนี้ ยังดำเนินการศึกษา วิจัย ด้านการจำแนก ประเมินลักษณะพันธุ์ ประเมินคุณค่าเชื้อพันธุ์ จัดทำแปลงอนุรักษ์ข้าวป่าในถิ่นเดิม ตลอดจนให้บริการข้อมูลและเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแก่หน่วยงานราชการ สถานศึกษา และกลุ่มเกษตรกร

ตัวอย่างข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ใช้เป็นพันธุ์พ่อแม่ในการพัฒนาข้าวพันธุ์รับรองของทางราชการ

พันธุ์พื้นเมือง	พันธุ์รับรองที่มีพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง
เหลืองทอง	กข1 กข3 กข4 กข23 พิษณุโลก 2 แพร่ 1 สุพรรณบุรี 60
เก๋ารวง 88	กข7 กข23 สุพรรณบุรี 1
ขาวดอกมะลิ 105	กข11 กข21 กข25 ปทุมธานี 1 ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1
ปิ่นแก้ว 56	กข17 กข19 พัทลุง 60 ปราชินบุรี 2
หอมอ้ม	สกลนคร ข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี
นางมล เอส 4	สุพรรณบุรี 90 ข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี ข้าวเจ้าหอมคลองหลวง 1

